

„Obowiązki przedsiębiorcy w ochronie środowiska”

Regulacji ekologicznych jest nie mniej niż podatkowych, jednak niewielu przedsiębiorców zdaje sobie sprawę, że podlegają wymogom ochrony środowiska.

Nawet właściciele niewielkich firm, mają do spełnienie szereg obowiązków. Wystarczy używać samochodu lub wytwarzać nieco odpadów, aby mieć obowiązki wynikające z przepisów ochrony środowiska.

Zgodnie z art.3 pkt 20 ustawy Prawo ochrony środowiska podmiotem korzystającym ze środowiska jest:

- przedsiębiorca w rozumieniu ustawy Prawo działalności gospodarczej
- osoba prowadząca działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego
- osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki
- jednostka organizacyjna nie będąca przedsiębiorcą
- osoba fizyczna korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia

1. Wytwarzający rocznie >1 tony odpadów niebezpiecznych lub >5 tysięcy ton innych odpadów

Muszą oni złożyć wniosek o wydanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów do starosty. Zgodnie z art.17 ust.2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 ze zmianami) wytwórca odpadów niebezpiecznych w ilości powyżej 1 tony rocznie lub innych niż niebezpieczne w ilości powyżej 5 tysięcy ton rocznie zobowiązany jest do uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów. W tym celu należy przedłożyć właściwemu organowi wniosek o wydanie pozwolenia spełniający wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska oraz zawierający informacje określone w art. 18 ust. 1 i 2 ww. ustawy o odpadach.

2. Wytwarzający odpady niebezpieczne > 100 kg rocznie

Powinni skierować wniosek do starosty o wydanie decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 ze zmianami) wytwórca odpadów niebezpiecznych w ilości powyżej 100 kg rocznie zobowiązany jest do uzyskania decyzji właściwego organu zatwierdzającego program gospodarki odpadami niebezpiecznymi. W tym celu należy przedłożyć właściwemu organowi wniosek o zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi, do którego należy dołączyć ten program. Program powinien zawierać informacje określone w art. 20 ww. ustawy o odpadach.

3. Wytwarzający odpady niebezpieczne do 100 kg rocznie albo > 5 ton innych

Podmioty te muszą przedłożyć do starosty informacje o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 ze zmianami). Informacja ta powinna spełniać wymagania określone w art. 24 ust. 4 pkt 1–5 ww. ustawy o odpadach

4. Zezwolenie na zbieranie i transport odpadów

Aby je uzyskać, podmiot musi złożyć wniosek do starosty o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów zmusza do tego ustawa o

odpadach w art. 28. Wniosek musi spełniać wymogi określone w art. 28 ust. 4 ww. ustawy o odpadach.

Uwaga!

Wytwórca odpadów, który prowadzi działalność w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania lub transportu odpadów, jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności, jeżeli posiada pozwolenie na wytwarzanie odpadów lub decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Posiadacz odpadów, który łącznie prowadzi działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz zbierania lub transportu odpadów, jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów

5. Ewidencja emisji zanieczyszczeń do powietrza

Obowiązkowe jest prowadzenie ewidencji, aktualizowanej co pół roku, zawierającej informację o ilości i rodzajach gazów i pyłów wprowadzanych do powietrza oraz dane, na podstawie których określono te ilości, a także przedkładanie ww. wykazu wykorzystanego do ustalenia wysokości opłat w terminie do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza marszałkowi województwa. Obowiązek prowadzenia ewidencji i podawania danych, w oparciu o które zostały dokonane wyliczenia opłat, wynika z art. 287 ust. 1 pkt 1 i art. 286 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zmianami). Wykaz należy przedkładać zgodnie z wymogami rozporządzenia ministra środowiska z dnia 15 grudnia 2005 r. (Dz. U. Nr 252, poz. 2128).

6. Ewidencja poboru wody

Podmioty muszą prowadzić także ewidencję, aktualizowaną co pół roku, zawierającą informację o ilości i jakości pobieranej wody powierzchniowej i podziemnej, a także przedkładanie ww. wykazu wykorzystanego do ustalenia wysokości opłat w terminie do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza marszałkowi województwa. Obowiązek prowadzenia ewidencji i przedstawiania jej marszałkowi województwa wynika z art. 287 ust. 1 pkt 2 i art. 286 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.

Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zmianami).

7. Ewidencja odprowadzanych ścieków

Wymogiem jest prowadzenie, aktualizowanej co pół roku, ewidencji zawierającej informację o ilości, stanie i składzie ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, a także przedkładanie ww. wykazu wykorzystanego do ustalenia wysokości opłat w terminie do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza marszałkowi województwa. Obowiązek prowadzenia ww. ewidencji i przedstawiania jej marszałkowi województwa wynika z art. 287 ust. 1 pkt 3 i art. 286 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zmianami).

8. Ewidencja odpadów

Podmioty mają obowiązek prowadzić ilościową i jakościową ewidencję wszystkich odpadów (nie dotyczy odpadów komunalnych) zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych. Jej posiadanie wymusza art. 36 ustawy o odpadach. Ewidencja powinna zawierać karty ewidencji odpadu prowadzone dla każdego rodzaju odpadu odrębnie oraz karty przekazania odpadu. Pełną ewidencję muszą mieć zakłady niespełniające warunków określonych w rozporządzeniu ministra środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić

uproszczoną ewidencję odpadów (Dz. U. Nr 152, poz. 1735), to jest wytwarzające odpady niebezpieczne powyżej 100 kg rocznie, inne niż niebezpieczne, nie będące odpadami komunalnymi w ilości powyżej 5 ton rocznie. Ewidencję i karty przekazania odpadów należy prowadzić wg wzorów określonych rozporządzeniem ministra środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. (Dz. U. Nr 30, poz. 213). Wytwarzający odpady zobowiązany jest także do przedstawienia zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilościach odpadów (zgodnie z art. 37 ustawy o odpadach). Zestawienie takie sporządza się na formularzu (wzór w rozporządzeniu ministra środowiska, Dz. U. Nr 152, poz. 1737, 2001 r.) i przekazuje się marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy. Dokumenty ewidencyjne przechowywane są przez okres 5 lat.

9. Przekazanie odpadów

Przekazywanie odpadów jest możliwe wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami. Art. 25 ustawy o odpadach zezwala wytwórcy odpadów na przekazywanie odpadów innemu posiadaczowi odpadów, ale wyłącznie takiemu, który legitymuje się w momencie przekazywania odpadów ww. zezwoleniem, chyba, że działalność taka nie wymaga uzyskania zezwolenia.

10. Pozwolenia

Każdy podmiot (za wyjątkiem zwolnień zawartych w ustawie Prawo ochrony środowiska, O odpadach i Prawo wodne) jest zobowiązany posiadać:

- pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pozwolenie wodnoprawne na pobór wód powierzchniowych lub podziemnych,
- pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- pozwolenie na wytwarzanie odpadów lub decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz/lub potwierdzenie przedłożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami (przepisów tego akapitu nie stosuje się do odpadów komunalnych) lub pozwolenie zintegrowane (obejmujące wszystkie powyższe zezwolenia).

W celu uzyskania pozwoleń należy złożyć do starosty niezbędną dokumentację. Zgodnie z art. 180 ustawy Prawo ochrony środowiska eksploatacja instalacji powodująca:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- emitowanie hałasu,
- emitowanie pól elektromagnetycznych jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane.

Pozwolenie wydawane jest na wniosek prowadzącego instalację lub na wniosek zainteresowanego nabyciem instalacji. W art. 220 ww. ustawy wymienione są instalacje, z których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza nie wymaga pozwolenia. Pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska jest wymagane, gdy hałas w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy, co stwierdza organ właściwy do wydania pozwolenia. Pozwolenie na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi jest wymagane w przypadku przedsiębiorców zawsze. Brak pozwoleń oznacza zwyżkę opłat za powietrze, wodę i ścieki o 500% (art. 292 ustawy POŚ) oraz podwyższone opłaty za odpady.

11. Opłaty

Opłaty za korzystanie ze środowiska należy wносить w wymaganych terminach w przypadku, gdy obliczona ich wysokość przekraczać będzie kwotę wolną od ww. obowiązku – na konto urzędu marszałkowskiego. Opłaty są egzekwowane do 5 lat wstecz.

Obowiązek ponoszenia opłat jest zgodny z art. 86a ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska obowiązującej w tym zakresie do 31.12.2001 r. Od 1 stycznia 2002 r. obowiązek wnoszenia opłat wynika z art. 284 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zmianami). Opłaty naliczane do połowy 2005 r. należało uiszczać w systemie kwartalnym, do końca miesiąca następującego po upływie każdego kwartału. Od 1 lipca 2005 r. termin wnoszenia opłat został określony na koniec miesiąca następującego po upływie każdego półrocza.

Od 2002 r. wnosimy opłaty za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (w tym również wód opadowych lub roztopowych, ujętych w systemy kanalizacyjne, pochodzących z terenów zanieczyszczonych, z terenów kanalizacji, z wyjątkiem ogólnospławnej),
- składowanie odpadów (w tym również magazynowanie (gromadzenie) odpadów, jeżeli podmiot nie posiada zezwoleń na wytwarzanie odpadów).

Opłaty należy wnosić:

- za korzystanie ze środowiska (powietrze, wodę, ścieki, odpady) na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska (np. lokalizację filii zakładu),
- za wprowadzanie gazów lub pyłów wynikające z eksploatacji urządzeń (np. środków transportu, instalacji mobilnych) na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska (np. siedziby zarządu zakładu). Nie wnosi się opłat z tytułu tych rodzajów korzystania ze środowiska (powietrze, woda, ścieki, odpady), jeżeli ich wysokość nie przekracza ustalonej kwoty wolnej od obowiązku. Zgodnie z art. 289 ust. 2 sejmik województwa może podwyższyć tę kwotę, jednak nie więcej niż o 50%.

Kwota wolna od opłaty wynosi w 2007 r. 400 zł. Wykazy, na podstawie których ustalono opłaty, przedkłada się w terminie wniesienia opłat za:

- korzystanie ze środowiska właściwemu marszałkowi województwa,
- składowanie odpadów także wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zgodnie z art. 287 ustawy Prawo ochrony środowiska ww. wykazy należy przedkładać również do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Podmioty, które mają uregulowany stan prawny w zakresie gospodarki odpadami i nie prowadzą składowania odpadów na składowiskach, nie wnoszą opłat za składowanie odpadów. Aktualne przepisy prawa w zakresie ochrony środowiska, zawarte w ustawie Prawo ochrony środowiska i ustawie O odpadach oraz aktach prawnych związanych z tymi ustawami i przepisach szczególnych, „zmuszają” przy pomocy czynników ekonomicznych każdy podmiot zobowiązany do wnoszenia opłat z tytułu korzystania ze środowiska do regulacji stanu prawnego. Służą temu:

- wyższe opłaty za powietrze, wodę i ścieki z tytułu braku odpowiednich pozwoleń w wysokości 500% należnej opłaty,
- podwyższone opłaty za odpady, zarówno za składowanie, jak i magazynowanie bez odpowiednich decyzji, składowanie w miejscach na ten cel nie przeznaczonych oraz pozbycie

się odpadów niezgodne z przepisami prawa – naliczane za każdą dobę składowania (magazynowania),

- odsetki z tytułu zaległości we wnoszeniu opłat,
- delegacja ustawowa Prawa ochrony środowiska do przepisów działu III ustawy Ordynacja podatkowa w zakresie ponoszenia opłat oraz administracyjnych kar pieniężnych,
- możliwość egzekwowania opłat za lata wstecz, razem ze wszystkimi zrywkami i należnymi odsetkami przez marszałka województwa,
- administracyjne kary pieniężne wymierzone w drodze decyzji przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska za przekroczenia określonych w pozwoleniach wartości dopuszczalnych w zakresie korzystania ze środowiska oraz naruszenie warunków decyzji, w tym także za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego do środowiska.

Naliczenie i wniesienie opłat jest w zasadzie nieuniknione. Na przykład zakład, który powinien wносить opłaty z tytułu korzystania ze środowiska w wysokości 1000 zł rocznie, jeżeli nie wnosił żadnych opłat od 2001 r. oraz nie posiada odpowiednich decyzji i pozwoleń, po kontroli Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska mógł już na początku 2006 r. być winien marszałkowi województwa zamiast 5000 zł za lata 2001–2005 sumę do około 35